

GLOBALNE OBYWATELSTWO W PRAKTYCE

**Broszura
dla Rodzin**

Co-funded by
the European Union

Projekt Erasmus+ „Global Citizenships for Kids”

2020-1-PT01-KA201-078771

Globalne Obywatelstwo w Praktyce

Broszura dla Rodzin

Autorzy

Ana Raquel Prada (IPB)
Cristina Mesquita (IPB)
Cristiana Ribeiro (IPB)
Ewa Kos (UŁ)
Fátima Aresta (APEI)
Luís Ribeiro (APEI)
Maria Luísa Azevedo (IPB)
Marisol Carmelino (AidLearn)
Sabrina Lilli (Piccabulla)
Stefano Bertoldi (Piccabulla)
Wanda Baranowska (UŁ)
Xavier Baró (AHEAD)

Wersja polska

Opublikowana w 2023

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Wsparcie Komisji Europejskiej przy tworzeniu niniejszej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może być pociągana do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

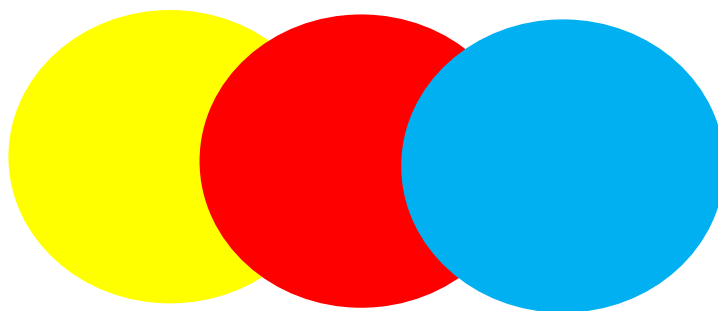
Spis treści

Wprowadzenie	3
GOTOWOŚĆ 5-6 LATKÓW DO ROZUMIENIA WYMIARÓW GLOBALNEGO OBYWATELSTWA	4
WYMIARY GLOBALNEGO OBYWATELSTWA ORAZ REKOMENDACJE DO WYKORZYSTANIA KSIĄŻECZEK I OPARTYCH NA NICH VIDEO	7
GLOBALNE OBYWATELSTWO, OBYWATELSTWO I UCZESTNICTWO	7
Spotkanie na ulicy Akwarelowej, przed Patio Artystów.....	9
Globalne obywatelstwo, obywatelstwo i uczestnictwo w codziennych sytuacjach społecznych	10
"Kotka Mia-Melodia" - pomoc w opowieściach ze świata zwierząt.....	12
Globalne obywatelstwo, obywatelstwo i uczestnictwo w codziennych sytuacjach w rodzinie	13
TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA I RÓWNOŚĆ PŁCI.....	19
'Akiak i Jajko' - pomoc płynąca z opowieści ze świata zwierząt	21
Tożsamość płciowa i równość płci w codziennych sytuacjach w rodzinie	22
RÓWNE SZANSE DLA WSZYSTKICH DZIECI	25
'Przyjaciele Jednorożca' - pomoc zaczerpnięta z historii realnych ludzi i fikcyjnego bohatera.....	26
Różnorodność i równe szanse dla wszystkich dzieci w codziennych sytuacjach w rodzinie	27
RÓŻNORODNOŚĆ I NIEDYSKRYMINOWANIE	29
'Potwór z dżungli' - wspierająca historia ze świata opowieści Lemura	29
Różnorodność i niedyskryminacja w codziennych sytuacjach w rodzinie	30
ZAMIAST PODSUMOWANIA	32

Wprowadzenie

Rodzina jest główną i przez wiele lat życia najważniejszą przestrzenią rozwoju i funkcjonowania dziecka. Również w okresie usamodzielniania się i rozpoczynania autonomicznego dorosłego życia jest wsparciem dla drogi życiowej i zawodowej młodego człowieka oraz stanowi układ odniesienia dla dziecka przez całe jego dalsze życie. Jest to najważniejsze środowisko edukacyjne dziecka. Mamy zatem nadzieję, że dzięki Wam dzieci będą mogły zetknąć się z zagadnieniami, o których na co dzień się nie dyskutuje, a na poruszenie niektórych kwestii brakuje czasu, miejsca lub impulsu.

Oddajemy w Wasze ręce serię książeczek, które pozwolą Waszym dzieciom zrozumieć, kim są i zwracać uwagę nie na to, co robią inni, ale na to, co one same mogą zrobić. Pozwolą im nauczyć się, że płeć, kolor skóry, ubranie, długość włosów, wiek, zdrowie i warunki materialne nie mają znaczenia, bo najważniejsza w życiu jest otwartość na innych, przyjaźń i talent. Pomogą dzieciom stać się bardziej tolerancyjnymi i otwartymi na różnorodność świata i różnice kulturowe. Nauczą, jak angażować się w życie społeczne i jak zwracać uwagę na potrzeby innych i własne dobro.

GOTOWOŚĆ 5-6 LATKÓW DO ROZUMIENIA WYMIARÓW GLOBALNEGO OBYWATELSTWA

5-6 rok życia dziecka to niezwykle ważny okres w jego życiu. To czas, w którym kształtuje się osobowość dziecka, pojawiają się pierwsze doświadczenia, a procesy rozwojowe (rozwój fizyczny, poznawczy i emocjonalno- społeczny) przebiegają bardzo intensywnie. Jest to okres charakteryzujący się specyficznymi cechami, z których jedną z najważniejszych jest dziecięca ciekawość i zadawanie pytań, naśladownictwo z tendencją do odtwarzania i twórczego przetwarzania otaczającej rzeczywistości oraz myślenie konkretno-wyobrażeniowe.¹ Jest to więc czas, w którym dziecko jest bardzo zainteresowane swoim bezpośrednim otoczeniem, bliskim, otaczającym je światem.

Wiedza i rozumienie świata przez dzieci w wieku 5-6 lat odnosi się do codziennego życia dzieci w ich domach, rodzinach, wśród innych ludzi, w środowisku przedszkolnym i najbliższych społeczności. Dzieci swobodnie operują pojęciami określającymi ten wymiar i nadają sens własnym działaniom w nim. Poszukują wiedzy o szerszym świecie. Interesują się przyrodą, przedmiotami, środkami transportu, odległymi zakątkami świata i ludźmi.

Dzieci w wieku 5-6 lat są gotowe do zrozumienia punktów widzenia innych osób, co pomaga im w nawiązywaniu przyjaźni i poznawaniu nowych ludzi. W tym wieku dzieci stają się bardziej towarzyskie i wolą bawić się z przyjaciółmi niż samodzielnie.

Poznawanie świata odbywa się w tym wieku poprzez swobodne, mimowolne uczenie się w różnych nowych sytuacjach życiowych, a przede wszystkim właśnie poprzez zadawanie pytań. Pytania te mają przede wszystkim funkcję poznawczą, ale stopniowo nabierają charakteru ogólnego i ostatecznie przybierają formę problemów. Treść dziecięcych pytań może być niezwykle bogata i zróżnicowana, dotycząc wielu tematów, zjawisk i zagadnień. Chociaż z zainteresowaniem słuchają odpowiedzi na zadawane pytania,

¹ Myślenie konkretno-wyobrażeniowe polega na tym, że dziecko nie tylko widzi przedmioty, ale także jest w stanie wyobrazić sobie lub zaplanować, w jaki sposób zostaną one wykorzystane.

należy pamiętać, że nie są jeszcze w pełni gotowe do zrozumienia zjawisk, które nie są obecne w ich otoczeniu. Kiedy 5-6-letnie dziecko jest otoczone czułością i troską, ma ograniczone pojęcie o "biedzie", "głodzie", "niesprawiedliwości" czy "przemocy". Chodząc codziennie do przedszkola pełnego zabawek, trudno jest mu zrozumieć "brak dostępu do edukacji" dla dzieci w innych częściach świata. Pijąc słodki syrop na kaszel, trudno jest mu zrozumieć "brak dostępu do leków".

Chociaż dziecko już wie, że "świat" to coś więcej niż przestrzeń i ludzie, których zna, dopiero stawia pierwsze kroki w kierunku zrozumienia, czym są "równe szanse" dla wszystkich dzieci, "równe prawa" dla mężczyzn i kobiet lub "dwie mamy".

Dziecko zazwyczaj uświadamia sobie potrzebę eksploracji w kontakcie z wybranymi obszarami rzeczywistości, elementami środowiska fizycznego i społecznego, najczęściej z osobami bliskimi jego doświadczeniu. Warto w tym miejscu wspomnieć o zjawisku "imprintingu", czyli wdrukowywania i utrwalania prototypów określonych zachowań. Należy pamiętać, że wczesne doświadczenia mają szczególny wpływ na późniejsze zachowanie dziecka i mają szczególne znaczenie dla jego rozwoju. Dlatego tak ważne jest konfrontowanie dziecka z takimi zagadnieniami jak tolerancja, różnorodność.

Warto pamiętać, że aktywność człowieka i gromadzone w jej wyniku doświadczenia determinowane są m.in. okolicznościami życia jednostki, co oznacza, że rodzaj środowiska, w którym żyje dziecko, determinuje rodzaj podejmowanych przez nie aktywności, zadań i ról społecznych. Postrzeganie środowiska przez jednostkę jest złożonym procesem. Większość tego, co jednostka wie o otaczającym ją świecie, przechodzi przez filtr jej percepcji. W wyniku procesów percepcyjnych (postrzega coś, skupia na tym uwagę, zapamiętuje to), gromadzenia własnych doświadczeń i uczenia się, dziecko tworzy w umyśle mapę poznawczą - uporządkowaną mentalną reprezentację swojego środowiska. Są to przechowywane obrazy środowiska, przypisywane im cechy i ich oceny.

Środowisko wychowawcze dziecka to jednak nie tylko to, co dzieje się w jego bezpośrednim doświadczeniu, ale wszystko to, co dociera do niego drogą

przekazu pośredniego, choćby w postaci skutków działań geopolitycznych czy ekonomicznych. Życie dziecka, a tym samym jego rozwój, odbywa się w ramach grup społecznych, takich jak rodzina, przedszkole, sąsiedzi i grupy rówieśnicze, społeczność lokalna, a każda z tych grup może stać się źródłem lub "kanałem" przekazu o świecie. Jednak to rodzic, jako osoba posiadająca większą wiedzę, tworzy zewnętrzny kontekst rozwoju dziecka w sposób dostosowany do jego potrzeb, stając się niejako pośrednikiem między dzieckiem a otoczeniem, pośrednikiem między dzieckiem a środowiskiem fizycznym i społecznym.

W projekcie GainKids - uważnie wsłuchując się w wypowiedzi dzieci - przygotowaliśmy serię książeczek, w których tworzymy przestrzeń na dziecięce pytania. Pozwalamy skupić uwagę na konkretnych przedmiotach, zjawiskach w połączeniu z aktywną, neutralną emocjonalnie ich eksploracją. Książki odnoszą się do głównych wymiarów globalnego obywatelstwa, odpowiadają na potrzeby rozwojowe przedszkolaków i wpisują się w ich aktualny etap rozwoju wiedzy o świecie.

WYMIARY GLOBALNEGO OBYWATELSTWA ORAZ REKOMENDACJE DO WYKORZYSTANIA KSIĄŻECZEK I OPARTYCH NA NICH VIDEO

GLOBALNE OBYWATELSTWO, OBYWATELSTWO I UCZESTNICTWO

Obywatelstwo jest postrzegane jako ciągły proces, zbiorowy wysiłek w kierunku realizacji praw człowieka i tworzenia sprawiedliwego i wspierającego społeczeństwa. W ostatnim czasie to pojęcie się rozwinęło i obejmuje obecnie szerszą definicję, obywatelstwo globalne, które wykracza poza granice państw i uznaje integrację gospodarczą, społeczną, kulturową i polityczną ułatwioną przez globalizację.

Globalne obywatelstwo to gotowość i zdolność do postrzegania siebie i działania jako członka zróżnicowanej społeczności światowej, w której wzajemne zrozumienie, akceptacja i troska o ludzi i ich środowisko naturalne są powszechnie uznawane za główną wartość.

Uczenie się interakcji społecznych i doświadczanie obywatelstwa poprzez procesy angażowania w działanie są uważane za ważne, ponieważ obywatelstwo nie jest przekazywane wyłącznie poprzez myśli lub idee. Obejmuje ono świadomość, troskę, akceptację różnorodności, promowanie sprawiedliwości społecznej i zrównoważonego rozwoju oraz poczucie odpowiedzialności za działanie.

Obywatelstwo oznacza **uczestnictwo**, które można rozumieć jako wpływ jednostek na organizację społeczeństwa. Jak podkreślono w Karcie Praw Dziecka, dzieci mają prawo do wypowiedzania się w sprawach, które ich dotyczą i do poważnego traktowania ich opinii.

Uczestnictwo w życiu społecznym i rodzinnym

Włączanie dzieci w **podejmowanie decyzji społecznych** i dotyczących społeczności jest ważnym aspektem promowania aktywnego obywatelstwa dzieci oraz rozwijania poczucia własności i odpowiedzialności. Kiedy dzieci są włączane w procesy decyzyjne, ich głosy, perspektywy i pomysły są cenione, przyczyniając się do bardziej integracyjnego i demokratycznego społeczeństwa.

Angażowanie dzieci w procesy decyzyjne wzmacnia ich pozycję, podnosi ich samoocenę i wzmacnia poczucie sprawczości. Pokazuje, że ich opinie i wkład są cenne, co prowadzi do zwiększenia pewności siebie i poczucia wartości. Uczestnicząc w podejmowaniu decyzji, dzieci zdobywają bezpośrednie doświadczenie w procesach demokratycznych, w tym w dialogu, negocjacjach, kompromisie i budowaniu konsensusu. Pomaga im to rozwinąć głębsze zrozumienie demokratycznych wartości i zasad. Mogą również być otwarte na nowe pomysły, perspektywy i wyzwania, promując swój rozwój poznawczy, społeczny i emocjonalny. Uczą się krytycznego myślenia, rozwiązywania problemów i umiejętności komunikacyjnych, a także zdobywają wiedzę na temat kwestii społecznych i dynamiki relacji w społeczności.

Dzieci wnoszą unikalne perspektywy, kreatywność i świeże pomysły do procesów decyzyjnych. Ich zaangażowanie zachęca do innowacyjnego myślenia, promuje różnorodność myśli i zapewnia uwzględnienie szerszego zakresu punktów widzenia. Ponadto integracja dzieci w procesie podejmowania decyzji promuje spójność społeczną i integrację poprzez uznanie i poszanowanie różnorodności głosów i doświadczeń w społeczności. Pomaga to przełamywać bariery, budować mosty między pokoleniami i tworzyć poczucie przynależności dla wszystkich członków społeczności. Angażując ich w podejmowanie decyzji od najmłodszych lat, wyposażamy ich w umiejętności, wiedzę i postawy potrzebne do podejmowania świadomych decyzji i wnoszenia pozytywnego wkładu w społeczeństwo w perspektywie długoterminowej.

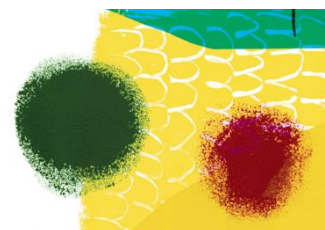
Aby w znaczący sposób uczestniczyć w życiu swojej rodziny, społeczności i całego społeczeństwa, dzieci i młodzież potrzebują wsparcia i możliwości zaangażowania. Potrzebują informacji, przestrzeni do wyrażania swoich opinii i uczuć oraz możliwości zadawania pytań.

Uczestnictwo dzieci w życiu rodzinnym przynosi kilka ważnych korzyści dla ich rozwoju, związanych z relacjami rodzinnymi, które wzmacniają więzi emocjonalne między dziećmi a ich rodzicami lub opiekunami. Tworzy to bezpieczne i pełne miłości środowisko, w którym dzieci czują się doceniane

i wspierane emocjonalnie. Zapewnia również możliwość interakcji z członkami rodziny w różnym wieku, w tym z rodzeństwem, dziadkami, ciotkami i kuzynami. Interakcje te pomagają dzieciom rozwijać umiejętności społeczne, takie jak komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, empatia i współpraca. Udział dzieci w zajęciach rodzinnych pozwala na przekazywanie wartości rodzinnych i tradycji kulturowych. Uczestnictwo w zajęciach rodzinnych promuje poczucie własnej wartości i pewność siebie dzieci. Kiedy dzieci angażują się i uczestniczą w zajęciach, czują się doceniane.

Spotkanie na ulicy Akwarelowej, przed Patio Artystów

Uczestnictwo w działaniach społecznych pozwala dzieciom rozwijać i doskonalić podstawowe umiejętności społeczne, takie jak komunikacja, współpraca, empatia i rozwiązywanie konfliktów. Uczą się, jak poruszać się w różnych dynamicznych sytuacjach społecznych, budować relacje i skutecznie współpracować z innymi. Przyczynia się również do dobrego samopoczucia emocjonalnego dzieci, zapewniając możliwości pozytywnych interakcji społecznych, wspierając poczucie przynależności i więzi oraz zmniejszając poczucie izolacji lub samotności. Promuje pewność siebie, poczucie własnej wartości i pozytywne spojrzenie na życie.

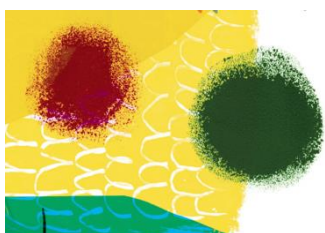

Uczestnicząc w różnorodnych środowiskach społecznych, dzieci rozwijają świadomość kulturową, szacunek dla różnic i szersze zrozumienie różnorodności kulturowej świata. Uczą się dostrzegać i doceniać różne perspektywy, tradycje i pochodzenie, wspierając tolerancję i integrację.

Dzięki uczestnictwu w życiu społecznym dzieci mają możliwość odkrywania swoich zainteresowań, pasji i talentów. Mogą odkrywać swoje mocne strony, rozwijać swoją unikalną tożsamość oraz zyskać poczucie celu i spełnienia. Uczą się o obowiązkach obywatelskich, kwestiach społecznych i znaczeniu przyczyniania się do dobrobytu swoich społeczności. Kulturuje to poczucie odpowiedzialności społecznej i pragnienie wprowadzenia pozytywnych zmian na świecie.

W tym procesie dzieci nabywają cenne umiejętności życiowe, takie jak komunikacja, praca zespołowa i odporność, które można przenosić do różnych kontekstów. Stają się bardziej elastyczne i zdolne do adaptacji w sytuacjach społecznych i radzenia sobie z wyzwaniami przez całe życie.

Opowiadanie "Spotkanie na ulicy Akwarelowej, przed Patio Artystów" zachęca dzieci do angażowania się w rozwiązywanie problemów zbiorowych poprzez identyfikowanie problemów i współpracę z innymi w celu opracowania strategii ich rozwiązania.

Globalne obywatelstwo, obywatelstwo i uczestnictwo w codziennych sytuacjach społecznych

Jak możemy radzić sobie z takimi sytuacjami w sposób konstruktywny i edukacyjny dla naszych dzieci? W jaki sposób historie GainKids mogą nam pomóc?

CODZIENNE SYTUACJE:

- 1. INICJUJ OTWARTE DYSKUSJE Z DZIEĆMI NA TEMATY DOTYCZĄCE SPOŁECZNOŚCI I ZACHĘCAJ JE DO WYRAŻANIA SWOICH OPINII I POMYSŁÓW. UWAŻNIE SŁUCHAJ ICH PERSPEKTYW I UDZIELAJ WSKAZÓWEK, W JAKI SPOSÓB MOGĄ WNIEŚĆ POZYTYWNY WKŁAD.**

KOMENTARZ: Angażowanie się w otwarte dyskusje z dziećmi na temat spraw społeczności i zachęcanie ich do wyrażania swoich opinii i pomysłów jest doskonałym podejściem do wspierania ich aktywnego uczestnictwa i postaw obywatelskich. Poprzez aktywne słuchanie ich perspektyw, rodzice mogą stworzyć bezpieczne i wspierające środowisko, w którym dzieci czują się doceniane i mają możliwość wnoszenia pozytywnego wkładu w swoje społeczności. Udzielanie wskazówek, w jaki sposób mogą coś zmienić, pomaga dzieciom rozwijać umiejętności krytycznego myślenia, empatię i poczucie odpowiedzialności za dobrobyt ich społeczności. Praktyka ta nie tylko wzmacnia więź między rodzicem a dzieckiem, ale także kultywuje zaangażowanie społeczne i wywieranie pozytywnego wpływu na społeczeństwo przez całe życie.

2. ZAANGAŻUJ SIĘ W DZIAŁANIA WOLONTARIACKIE JAKO RODZINA. WYBIERZ ORGANIZACJE SPOŁECZNE LUB PROJEKTY, KTÓRE SĄ ZGODNE Z ZAINTERESOWANIAM I WARTOŚCIAMI TWOICH DZIECI. POZWOLI IM TO DOŚWIADCZYĆ RADOŚCI Z POMAGANIA INNYM I ZROZUMIEĆ ZNACZENIE PRACY SPOŁECZNEJ.

KOMENTARZ: Angażowanie się w wolontariat jako rodzina to wspólny sposób na zaszczepienie w dzieciach współczucia, empatii i ducha wspólnoty. Aktywnie uczestnicząc w pracach społecznych, rodzice mogą zapewnić swoim dzieciom praktyczne doświadczenia, które promują głębokie zrozumienie potrzeb innych i wartości oddawania. Wybór możliwości wolontariatu zgodnych z zainteresowaniami i wartościami dzieci zapewnia, że są one osobiście zaangażowane w sprawę, wspierając prawdziwe poczucie radości i spełnienia w pomaganiu innym. To wspólne rodzinne doświadczenie nie tylko wzmacnia więzi między członkami rodziny, ale także wzmacnia znaczenie pracy społecznej jako zbiorowej odpowiedzialności. Poprzez działania wolontariackie dzieci uczą się empatii, pracy zespołowej i odpowiedzialności społecznej, które mogą pozytywnie kształtować ich charakter i inspirować do zaangażowania w zmienianie życia innych przez całe życie.

3. ZACHĘCAJ SWOJE DZIECI DO PEŁNIENIA RÓL PRZYWÓDCZYCH W SPOŁECZNOŚCI, TAKICH JAK ORGANIZOWANIE WYDARZEŃ PRZEDSZKOLNYCH, ICH PROWADZENIE, KIEROWANIE KLUBEM LUB INICJOWANIE PROJEKTÓW SPOŁECZNYCH. WSPIERAJ JE W ROZWIJANIU CECH PRZYWÓDCZYCH I PODEJMOWANIU ODPOWIEDZIALNOŚCI.

KOMENTARZ: Zachęcanie dzieci do pełnienia ról przywódczych w swojej społeczności to skuteczny sposób na wspieranie ich rozwoju osobistego, pewności siebie i poczucia odpowiedzialności. Zapewniając wsparcie i wskazówki, rodzice mogą pomóc swoim dzieciom rozwinąć podstawowe cechy przywódcze, takie jak komunikacja, podejmowanie decyzji i umiejętności rozwiązywania problemów. Podejmowanie ról przywódczych, czy to w organizowaniu wydarzeń przedszkolnych, prowadzeniu klubów, czy inicjowaniu projektów społecznych, pozwala dzieciom wyjść poza ich strefę komfortu, uczyć się na wyzwaniach i rozwijać odporność.

4. POMÓŻ DZIECIOM OPRACOWAĆ PLANY DZIAŁANIA I POPROWADŹ ICH PRZEZ PROCES PRZEKSZTAŁCANIA ICH POMYSŁÓW W RZECZYWISTOŚĆ. TO POZWALA IM PRZEJĄĆ ODPOWIEDZIALNOŚĆ I STAĆ SIĘ AKTYWNYMI WSPÓŁTWÓRCAMI.

KOMENTARZ: Pomaganie dzieciom w opracowywaniu planów działania i prowadzenie ich przez proces przekształcania ich pomysłów w rzeczywistość to skuteczny sposób na wzmocnienie ich pozycji i rozwijanie umiejętności rozwiązywania problemów i zarządzania projektami. Zapewniając wsparcie i wskazówki, rodzice mogą pomóc dzieciom podzielić ich pomysły na możliwe do wykonania kroki i opracować mapę drogową, pomagając osiągnąć swoje cele. Dzięki temu procesowi dzieci przechodzą również cenne lekcje na temat wytrwałości, odporności i zdolności adaptacyjnych. Po drodze mogą napotkać wyzwania i niepowodzenia, ale dzięki wskazówkom rodziców mogą pokonać te przeszkody, wyciągnąć z nich wnioski i rozwinąć nastawienie na rozwój.

"Kotka Mia-Melodia" - pomoc w opowieściach ze świata zwierząt

Aby w znaczący sposób uczestniczyć w życiu swojej rodziny, społeczności i całego społeczeństwa, dzieci i młodzież potrzebują wsparcia i możliwości zaangażowania. Potrzebują informacji, przestrzeni do wyrażania swoich opinii i uczuć oraz możliwości zadawania pytań.

Uczestnictwo dzieci w kontekście rodzinnym przynosi kilka ważnych korzyści dla ich rozwoju, związanych z relacjami rodzinnymi, które wzmacniają więzi emocjonalne między dziećmi a ich rodzicami lub opiekunami. Tworzy to bezpieczne i pełne miłości środowisko, w którym dzieci czują się doceniane i wspierane emocjonalnie. Zapewnia również możliwość interakcji z członkami rodziny w różnym wieku, w tym z rodzeństwem, dziadkami, ciotkami i kuzynami. Interakcje te pomagają dzieciom rozwijać umiejętności społeczne, takie jak komunikacja, rozwiązywanie konfliktów, empatia i współpraca. Udział dzieci w zajęciach rodzinnych pozwala na przekazywanie wartości rodzinnych i tradycji kulturowych. Uczestnictwo w zajęciach rodzinnych promuje poczucie

własnej wartości i pewność siebie dzieci. Kiedy dzieci angażują się i uczestniczą w zajęciach, czują się doceniane.

Historia Kotki Mia-Melodia podkreśla znaczenie rodziny w budowaniu bezpiecznych relacji emocjonalnych. Podkreśla potrzebę zachęcania dzieci do autonomii przez rodziców, co pokazano poprzez podróż kota i interakcje, które nawiązuje z innymi zwierzętami po drodze. Historia podkreśla znaczenie współpracy w rodzinie i odpowiedzialności spoczywającej na wszystkich jej członkach, począwszy od dzieciństwa, co zostało przedstawione przez postaci różnych bohaterów. Rodzinne podejmowanie decyzji jest również w historii zawarte, podkreślając znaczenie udziału wszystkich w decyzjach rodzinnych. Ponadto historia ukazuje uznanie, jakie rodzina powinna okazywać swoim członkom, o czym świadczy niespodzianka, jaką rodzina Mii Melodii przygotowuje z okazji jej urodzin.

Globalne obywatelstwo, obywatelstwo i uczestnictwo w codziennych sytuacjach w rodzinie

Jak możemy radzić sobie z takimi sytuacjami w sposób konstruktywny i edukacyjny dla naszych dzieci? W jaki sposób historie GainKids mogą nam pomóc?

CODZINNE SYTUACJI:

- 1. PO PRZECYTANIU HISTORII ZACHĘĆ DZIECKO (DZIECI) DO REFLEKSJI NA TEMAT ZNACZENIA RODZINY I TEGO, W JAKI SPOSÓB MOGĄ WSPIERAĆ I WSPÓŁPRACOWAĆ WE WSZYSTKICH DZIAŁANIACH RODZINNYCH.**

KOMENTARZ: Angażując się w tę dyskusję, zapewniasz dziecku (dzieciom) możliwość pogłębienia zrozumienia znaczenia więzi rodzinnych i ich roli w rodzinie. Wspólna refleksja nad historią pozwala na otwartą komunikację i zachęca dzieci do wyrażania swoich myśli, uczuć i perspektyw. Sprzyja to poczuciu przynależności, ponieważ dzieci dostrzegają wartość swojego wkładu w życie rodzinne. Co więcej, wzmacnia ideę, że każdy członek rodziny ma swoją rolę do odegrania i że jego zaangażowanie jest niezbędne dla dobrego samopoczucia

i harmonii rodziny. Aktywnie angażując dziecko (dzieci) w tę refleksję, umożliwiasz mu rozwinięcie poczucia odpowiedzialności i sprawczości w kontekście rodzinnym. Kulturuje to ich zdolność do identyfikowania sposobów, w jakie mogą oferować wsparcie, współpracować i aktywnie uczestniczyć w różnych działaniach rodzinnych. To z kolei wzmacnia ich poczucie przynależności i więzi z jednostką rodzinną. Angażowanie się w te refleksyjne dyskusje stanowi również okazję do wzmocnienia pozytywnych wartości i zasad, takich jak empatia, współpraca i wzajemny szacunek. Pozwala to na przekazywanie ważnych tradycji rodzinnych, wspierając poczucie ciągłości i wspólnej tożsamości.

2. ORGANIZOWANIE REGULARNYCH SPOTKAŃ RODZINNYCH, PODCZAS KTÓRYCH WSZYSCY MAJĄ MOŻLIWOŚĆ WYRAŻANIA SWOICH OPINII, OMAWIANIA WAŻNYCH SPRAW I WSPÓLNEGO PODEJMOWANIA DECYZJI. SPRZYJA TO POCZUCIU ODPOWIEDZIALNOŚCI I ZAANGAŻOWANIA W SPRAWY RODZINNE.

KOMENTARZ: Organizowanie regularnych spotkań rodzinnych, podczas których każdy ma możliwość wyrażenia swoich opinii, omówienia ważnych spraw i wspólnego podejmowania decyzji, jest doskonałą praktyką, która może znacznie poprawić dynamikę relacji w rodzinie. Takie podejście sprzyja poczuciu odpowiedzialności i zaangażowania w sprawy rodzinne, pozwalając każdemu członkowi rodziny czuć się docenionym, wysłuchanym i szanowanym. Spotkania rodzinne zapewniają dedykowaną przestrzeń do otwartej komunikacji, w której każdy członek ma równe szanse na wyrażenie swoich myśli, obaw i pomysłów. To integracyjne środowisko zachęca do aktywnego uczestnictwa i promuje poczucie przynależności w rodzinie. Wysła wiadomość, że perspektywa i wkład każdego są ważne, niezależnie od wieku lub pozycji w hierarchii rodzinnej. Angażując wszystkich w proces podejmowania decyzji, spotkania rodzinne promują poczucie upodmiotowienia i współodpowiedzialności. Gdy członkowie rodziny mają możliwość przedstawienia swoich opinii i pomysłów, rozwijają większe poczucie odpowiedzialności za podejmowane decyzje, co prowadzi do większego zaangażowania i współpracy przy ich wdrażaniu. Ponadto spotkania rodzinne służą jako platforma do rozwiązywania problemów i konfliktów. Otwarcie omawiając ważne kwestie, rodziny mogą zająć się problemami, znaleźć wspólną płaszczyznę i wspólnie pracować nad rozwiązaniami. Takie podejście oparte na współpracy pomaga budować silniejsze relacje, poprawiać

umiejętności komunikacyjne i uczyć cennych umiejętności negocjacji i kompromisu. Regularne spotkania rodzinne stanowią również forum do ustalania i rewizji celów rodzinnych, ustalania rutynowych działań i wzmacniania wartości rodzinnych. Tworzą one poczucie struktury i spójności, co może przyczynić się do harmonijnej i dobrze funkcjonującej jednostki rodzinnej. Podsumowując, organizowanie regularnych spotkań rodzinnych, na których każdy może wyrazić swoje opinie, omówić ważne sprawy i wspólnie podejmować decyzje, jest skutecznym sposobem na wspieranie poczucia własności, zaangażowania i jedności w rodzinie. Wzmacnia komunikację, buduje wzajemny szacunek i kultywuje wspólną wizję dobrobytu i rozwoju rodziny.

3. ANGAŻOWANIE DZIECI W PRACE DOMOWE I OBOWIĄZKI DOSTOSOWANE DO ICH WIEKU. MOŻE TO OBEJMOWAĆ TAKIE ZADANIA, JAK NAKRYWANIE DO STOŁU, SPRZĄTANIE POKOJU LUB POMOC W PRZYGOTOWYWANIU POSIŁKÓW. POZWÓL IM WNIĘŚĆ SWÓJ WKŁAD I BYĆ Z NIEGO DUMNYM.

KOMENTARZ: Angażowanie dzieci w prace domowe i obowiązki dostosowane do ich wieku to wspaniały sposób na rozwijanie ich poczucia odpowiedzialności, niezależności i pewności siebie. Przydzielając zadania takie jak nakrywanie do stołu, sprząatanie pokoju czy pomoc w przygotowywaniu posiłków, dzieci nie tylko przyczyniają się do funkcjonowania gospodarstwa domowego, ale także rozwijają ważne umiejętności życiowe. Przydzielanie obowiązków dzieciom uczy je wartości ciężkiej pracy, odpowiedzialności i pracy zespołowej. Zaszczepia poczucie dumy i spełnienia, ponieważ aktywnie uczestniczą w utrzymaniu środowiska domowego. Kiedy dzieci widzą, że ich wkład ma znaczenie, podnosi to ich samoocenę i poczucie własnej wartości. Daje im to również możliwość nauczenia się podstawowych umiejętności życiowych. Rozwijają umiejętności organizacyjne, zarządzanie czasem i zdolność do wykonywania instrukcji. Uczą się także czystości, organizacji i znaczenia dbania o swoją przestrzeń osobistą. Ponadto angażowanie dzieci w prace domowe promuje poczucie jedności i współpracy w rodzinie. Zachęca do pracy zespołowej i dzielenia się obowiązkami, sprzyjając wspierającemu i integracyjnemu środowisku rodzinnemu. Wspólna praca na rzecz wspólnych celów wzmacnia więzi rodzinne i kultywuje poczucie przynależności. Ważne jest, aby przydzielać obowiązki odpowiednie do wieku, które odpowiadają umiejętnościom i etapowi rozwoju dziecka. Gwarantuje to, że zadania są wykonalne

i bezpieczne dla dziecka. Ponadto ważne jest, aby zapewnić jasne instrukcje, wskazówki i pozytywne wzmocnienie, aby wesprzeć ich wysiłki i pomóc im rozwinąć niezbędne umiejętności.

4. PODEJMOWANIE DECYZJI: GDY TYLKO JEST TO MOŻLIWE, ANGAŻUJ DZIECI W PROCESY DECYZYJNE, KTÓRE MAJĄ WPŁYW NA RODZINĘ. MOŻE TO OBEJMOWAĆ WYBÓR FILMU DO WSPÓLNEGO OGLĄDANIA, PLANOWANIE RODZINNYCH WAKACJI LUB USTALANIE ZASAD OBOWIĄZUJĄCYCH W GOSPODARSTWIE DOMOWYM. ZACHĘCAJ DZIECI DO WYRAŻANIA SWOICH PREFERENCJI I SŁUCHANIA ICH OPINII.

KOMENTARZ: Angażowanie dzieci w procesy decyzyjne, które mają wpływ na rodzinę, to skuteczny sposób na rozwijanie ich poczucia sprawczości, odpowiedzialności i szacunku w ramach rodziny. Włączając je w decyzje, takie jak wybór filmu do obejrzenia, planowanie rodzinnych wakacji lub ustalanie zasad domowych, nie tylko cenisz ich opinie, ale także pielęgnujesz ich umiejętności podejmowania decyzji i autonomię. Zachęcanie dzieci do wyrażania swoich preferencji i słuchania ich opinii wysyła wiadomość, że ich wkład jest ceniony i szanowany. Umożliwia im to aktywne uczestnictwo w dyskusjach rodzinnych i kultywuje poczucie odpowiedzialności za decyzje rodzinne. Takie zaangażowanie pomaga dzieciom rozwijać umiejętności krytycznego myślenia, uczyć się rozważać różne perspektywy i rozumieć znaczenie kompromisu i negocjacji. Oprócz budowania umiejętności podejmowania decyzji, angażowanie dzieci w wybory rodzinne wzmacnia również więzi rodzinne. Sprzyja poczuciu przynależności i jedności, ponieważ głos każdego jest słyszany i brany pod uwagę. Tworzy integracyjną i opartą na współpracy dynamikę rodziny, w której każdy członek czuje się ceniony i ma udział w wynikach. Co więcej, angażowanie dzieci w procesy decyzyjne daje im możliwość uczenia się odpowiedzialności i przewidywania konsekwencji. Pozwalając im na przedstawienie swoich pomysłów i opinii, mogą z pierwszej ręki zobaczyć wpływ, jaki ich decyzje mają na nich samych i całą rodzinę. Promuje to odpowiedzialność i uczy krytycznego myślenia o potencjalnych skutkach swoich wyborów. Oczywiście ważne jest, aby zrównoważyć zaangażowanie dzieci w podejmowanie decyzji z odpowiednimi do wieku granicami i wskazówkami rodziców. Niektóre decyzje mogą wymagać większej władzy rodzicielskiej, podczas gdy inne mogą być podejmowane wspólnie. Zapewnienie wskazówek i kontekstu, gdy jest to konieczne, pomaga dzieciom zrozumieć szerszy obraz i dokonywać świadomych wyborów.

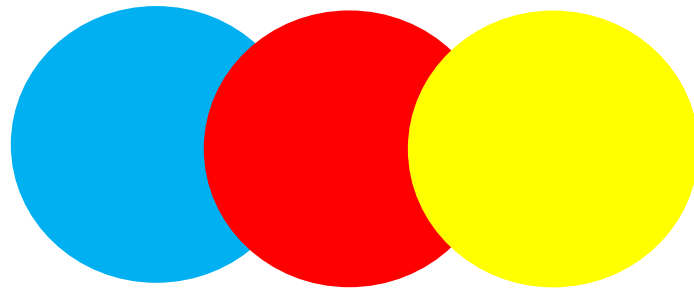
5. INICJOWANIE PROJEKTÓW, KTÓRE ANGAŻUJĄ CAŁĄ RODZINĘ, TAKICH JAK PRACE OGRODNICZE, PRACE REMONTOWE W DOMU LUB ORGANIZOWANIE RODZINNYCH WYDARZEŃ LUB WYCIECZEK. ZACHĘCANIE DZIECI DO DZIELENIA SIĘ SWOIMI POMYSŁAMI, KREATYWNOŚCIĄ I WYSIŁKIEM.

KOMENTARZ: Wspólne angażowanie się w projekty pozwala członkom rodziny pracować nad wspólnym celem, wspierając poczucie pracy zespołowej i współpracy. Zapewnia to platformę do otwartej komunikacji, w której każdy członek rodziny może dzielić się swoimi przemyśleniami, sugestiami i unikalnymi perspektywami. Ta inkluzywność nie tylko wzmacnia więzi rodzinne, ale także pielęgnuje poczucie przynależności i współodpowiedzialności. Zachęcanie dzieci do dzielenia się swoimi pomysłami, kreatywnością i wysiłkami w tych projektach promuje ich poczucie własności i zwiększa ich pewność siebie. Umożliwia im to przejmowanie inicjatywy, podejmowanie decyzji i dostrzeganie namacalnych rezultatów ich wkładu. Pomaga to rozwijać umiejętności rozwiązywania problemów, krytycznego myślenia i współpracy z innymi. Projekty, które angażują całą rodzinę, zapewniają również możliwości nauki i rozwoju umiejętności. Na przykład ogrodnictwo może uczyć dzieci o naturze, odpowiedzialności i cierpliwości, podczas gdy zadania związane z remontem domu mogą obejmować naukę praktycznych umiejętności i rozwijanie poczucia dumy ze wspólnej przestrzeni życiowej rodziny. Zorganizowanie rodzinnego wydarzenia lub wycieczki może pomóc dzieciom rozwinąć umiejętności organizacyjne, pracę zespołową i docenienie wartości wspólnych doświadczeń. Co więcej, angażowanie się w takie projekty zachęca do kreatywności i innowacyjności. Pozwalając dzieciom dzielić się swoimi pomysłami, wykorzystujesz ich unikalne perspektywy i rozwijasz ich zdolności twórczego myślenia. To nie tylko poprawia jakość projektu, ale także pomaga dzieciom rozwijać wyobraźnię, umiejętności rozwiązywania problemów i zdolność do nieszablonowego myślenia.

6. TWÓRZ I PODTRZYMUJ TRADYCJE RODZINNE, KTÓRE ANGAŻUJĄ WSZYSTKICH. MOŻE TO OBEJMOWAĆ OBCHODZENIE ŚWIĄT, WSPÓLNE GOTOWANIE SPECJALNYCH POSIŁKÓW LUB ANGAŻOWANIE SIĘ W OKREŚLONE DZIAŁANIA W OKREŚLONE DNI TYGODNIA. ZACHĘCAJ DZIECI DO AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W TYCH TRADYCJACH I DZIELENIA SIĘ SWOIMI POMYSŁAMI.

KOMENTARZ: Tradycje rodzinne zapewniają poczucie ciągłości i stabilności, zakotwicząc członków rodziny w ich korzeniach i tworząc

poczucie przynależności. Oferują one wyjątkową okazję dla dzieci do poznania ich dziedzictwa kulturowego, wartości i zwyczajów, wspierając poczucie dumy z tradycji rodzinnych. Zachęcanie dzieci do aktywnego uczestnictwa w tych tradycjach i wnoszenia swoich pomysłów daje im możliwość odgrywania aktywnej roli w kształtowaniu doświadczeń swojej rodziny. Pomaga im to rozwijać poczucie własności i odpowiedzialności oraz wspiera ich kreatywność i umiejętności podejmowania decyzji. Kiedy dzieci są aktywnie zaangażowane w planowanie i realizację tradycji rodzinnych, wzmacnia to ich związek z działaniami i zwiększa ich przyjemność. Co więcej, tradycje rodzinne zapewniają możliwość spędzania czasu i dzielenia się doświadczeniami. Angażowanie się we wspólne działania promuje komunikację, budowanie więzi i rozwój wspólnych wspomnień. Te wspólne doświadczenia tworzą poczucie nostalgii i wzmacniają więzi emocjonalne między członkami rodziny. Tradycje rodzinne oferują również możliwości uczenia się i przekazywania umiejętności z pokolenia na pokolenie. Na przykład wspólne gotowanie specjalnych posiłków może być sposobem na nauczenie dzieci o rodzinnych przepisach, tradycjach kulinarnych i znaczeniu dzielenia się posiłkami jako rodzina. Sprzyja to poczuciu wspólnoty i wzmacnia wartość spędzania czasu z bliskimi.

TOŻSAMOŚĆ PŁCIOWA I RÓWNOŚĆ PŁCI

Tożsamość płciowa jest wynikiem społecznego i kulturowego procesu konstruowania roli, a tym samym skutkiem zestawu oczekiwań, tworzonych przez inne osoby, z którymi dzieci mają kontakt (z przyjaciółmi, w szkole, na zajęciach sportowych, w grach itp.). Ten proces zachodzi przede wszystkim w pierwszych latach życia w rodzinie, gdzie dzieci zaczynają budować własną tożsamość, zarówno osobistą, jak i społeczną, uwzględniając różne punkty widzenia. Aby ta ścieżka mogła odbywać się z możliwie najszerszym marginesem wolności dla dziecka/dzieci, rodzic musi przede wszystkim pozbyć się wszystkich stereotypów dotyczących płci, które często są transmitowane na własne dzieci, np.: „(dobry, akceptujący) chłopiec zwykle nie płacze”; „chłopiec jest zawsze bardziej żywiołowy, energiczny i agresywny niż dziewczynka”; „chłopiec jest naturalnie skłonny do gier mechaniczno-technologicznych oraz sportów akcji i sportów siłowych”; „dziewczynka jest spokojniejsza niż chłopcy i ma tendencję do spokojnego gromadzenia się w celu rozmowy, a nie gonienia się nawzajem, płaćając brutalne figle” itp..

W procesie konstruowania tożsamości płciowej istotne są codzienne działania i ukryte w nich propozycje "zestawu" oczekiwań, jak np. mała dziewczynka pomagająca matce (czynności opiekuńcze, o charakterze domowym) i mały chłopiec pomagający ojcu w czynnościach o charakterze technicznym, wymagających pewnej siły fizycznej. Istnieją zatem działania i relacje, które są nieświadomie wprowadzane w życie, a które wymagają świadomego podejścia i zastosowania pewnego rodzaju „premedytacji” nastwionej na cel. Ta dość łatwa świadoma interwencja kojarzy się np. z zakupem zabawek, zwłaszcza tych podarowanych w prezencie, lub wyborem sportu do uprawiania, który często jest tym, który rodzice lubią lub lubili, lub tym, w którym rodzic mógł być lub chciałby być mistrzem i który, zgodnie z powszechnym przekonaniem, jest "bardziej odpowiedni".

Zagadnienie **równości płci** jest ściśle związane z tożsamością płciową ponieważ proces konstruowania tożsamości zachodzi we wszystkich modelach kulturowego wyznaczania roli mężczyzny i kobiety w społeczeństwie lub też jest mikro sferą ekspresji emocjonalności i seksualności, jakiej wprost oczekuje się jako zróżnicowanej pomiędzy kobietami i mężczyznami. Podjęty tu temat równości prezentuje obszary możliwych do podjęcia aktywności, jakimi rodzice mogą w domu, jako najbliższemu dziecku środowisku, mogą modelować poczucie równości u dzieci już od najmłodszych lat. Na przykład w historii Akiaka i jaja rola mężczyzny- ojca opiekującego się potomstwem jest wielokrotnie podkreślana. Zawarty w historii epizod z sardynkami z kolei przedstawia ideę solidarności w opiece, poszerzając granice opieki nad potomstwem poza nuklearną rodzinę, proponując ideę reprodukcji i opieki nad gatunkiem jako odpowiedzialność wspólnoty, a zatem już nie "tej" matki czy "tego" ojca, uruchamiając w ten sposób mechanizm poszukiwania wolności, a tym samym autonomii ze strony "potomstwa", który jest sprzeczny z koncepcją "posiadania" ("dzieci jako moja krew"). Wracając do tematu modelu, który zostanie zaproponowany w rodzinie, ojciec i matka, którzy na przemian odgrywają rolę "mężczyzny" lub "kobiety", ostatecznie staną się dla dzieci po prostu "rodzicami", podczas gdy czynności, które wykonują, zwyczajnie nie mają związku z określoną płcią. W ten sposób możemy zmniejszyć "przepaść" między mężczyznami i kobietami pod względem uczuć i przywiązania do swoich dzieci, związaną wyłącznie z okresem porodu, karmienia piersią, który choć ważny i intensywny jest nadal ograniczoną w czasie fazą w porównaniu z długą ścieżką socjalizacji i relacji rodzic-dziecko, dopóki nie osiągną pełnej autonomii poza rodziną. Role powinny być zatem jak najbardziej wymienne, a zadania rodzinne i domowe równo podzielone i naprzemienne, podobnie jak zaangażowanie dzieci w ich codzienne zadania, co więcej, ta naprzemiennność wymiennych zadań ułatwia właśnie ich dzielenie, ułatwiając w ten sposób rodzicielstwo.

'Akiak i Jajko' - pomoc płynąca z opowieści ze świata zwierząt

Istotne jest, aby rodzic był w stanie odpowiedzieć na pytania dziecka dotyczące tego, co nauczyciel lub koledzy z klasy zrobili lub powiedzieli w klasie: jeśli chodzi o tożsamość płciową i równość, nauczyciel lub koledzy z klasy mogli postąpić w sposób wykluczający lub dokonywać konformistycznych osądów, dlatego ważne jest, aby (jeśli w animowanych scenach nie można znaleźć nic spójnego, co można powiązać z tym, co wydarzyło się w klasie i zostało opowiedziane przez dziecko) zidentyfikować podstawowy element związany z tożsamością płciową i rolami płciowymi oraz zaproponować równie społecznie akceptowalną drogę naprzód, ewentualnie odnosząc się do niektórych kluczowych fragmentów historii Akiak i przedstawiając je w prosty w doborze słów sposób.

- Dwaj dziadkowie, którzy pojawiają się razem w tej historii, pozostają razem tylko dlatego, że się kochają;
- Sardynki są szczęśliwe, nawet jeśli opiekują się nimi ojcowie i matki innych sardynek;
- W stadzie słoń to samice sprawują władzę;
- Oba pingwiny, mama i tata, są ważni w opiece nad jajem i życiu pisklęcia w jego wnętrzu;
- W przypadku ślimaków rodzicem może zostać zarówno samiec jak i samica, płeć nie ma znaczenia dla tworzenia potomstwa;
- Bliźniaczki są małymi dziewczynkami, mimo że ich włosy i ubrania mogą przypominać chłopięce.

Połączenie świata zwierząt, w którym role męskie i żeńskie nie są definiowane przez władzę i dyskryminację, jak w świecie ludzi, oraz postaci z życia codziennego (młodszy brat lub siostra, dziadkowie itp.), z historią Akiaka, ale także z innymi opowieściami, może pomóc rodzicowi stopniowo radzić sobie z bardzo delikatnymi kwestiami. Poprzez porównanie człowieka z naturą, tj. naturą, która jest często stawiana za wzór do naśladowania przez ludzką

kulturę, możliwe jest przedstawienie alternatywnych i równie akceptowalnych lub wręcz "naturalnych" modeli.

Tożsamość płciowa i równość płci w codziennych sytuacjach w rodzinie

Jak możemy radzić sobie z takimi sytuacjami w sposób konstruktywny edukacyjny dla naszych dzieci? W jaki sposób historie GainKids mogą nam pomóc?

CODZIENNE SYTUACJE:

- 1. WYBÓR MIĘDZY KILKOMA ZABAWKAMI. NA PODŁODZE DZIECKO MA WOKÓŁ SIEBIE RÓŻNE ZABAWKI I PRZEDMIOTY. NIEKTÓRE Z NICH SĄ "NEUTRALNE", A INNE BARDZIEJ ODPOWIEDNIE, ZGODNIE Z NAJBARDZIEJ POWSZECHNYMI STEREOTYPAMI, DLA CHŁOPCA LUB DZIEWCZYNKI: DZIECKO MOŻE MIEĆ SWOBODĘ WYBORU LUB ZOSTAĆ SKIEROWANE W STRONĘ TEGO, CO DOROSŁY UZNA ZA BARDZIEJ ODPOWIEDNIE.**

KOMENTARZ: Dziecko ma do czynienia z pewną liczbą zabawek, które zgodnie ze współczesną kulturą można oznaczyć zgodnie z płcią, dla której są przeznaczone, ale mogą też istnieć zabawki "neutralne", które bez żadnej szczególnej sugestii lub pomocy dziecko swobodnie wybiera do własnych zabaw. (OFERTA ZESTAWU WOLNEGO WYBORU) W przypadku jedynaka, chłopca lub dziewczynki, typowa sytuacja ma miejsce w sklepie z zabawkami, gdzie wybór może zależeć od tego, gdzie rodzic "kieruje" dziecko. Poza tą sytuacją, tj. gdy zabawka trafia do domu, na przykład w formie prezentu-niespodzianki, rodzic może wybrać między prezentem, który jest tak "neutralny", jak to tylko możliwe, a takim, który kojarzy się ze stereotypami płci (np. samochódzik, lalka).

Należy zauważyć, że nawet gry wideo, które są coraz bardziej popularne także wśród najmłodszych grup wiekowych, mogą prezentować stereotypowy zestaw działań lub zachowań. Prezentowane w nich stereotypowe czynności lub wirtualne ustawienia mogą być znacznie bardziej "potężne" niż zabawki materialne. W rzeczywistości mogą one wykorzystywać środowisko całkowitego zanurzenia oparte na dźwiękach, obrazach i wstępnie ustalonych propozycjach wirtualnych światów kojarzonych pod względem gatunku, czy pod względem sposobu działania wykonywanego przez postacie, przedmioty, noszone ubrania itp..

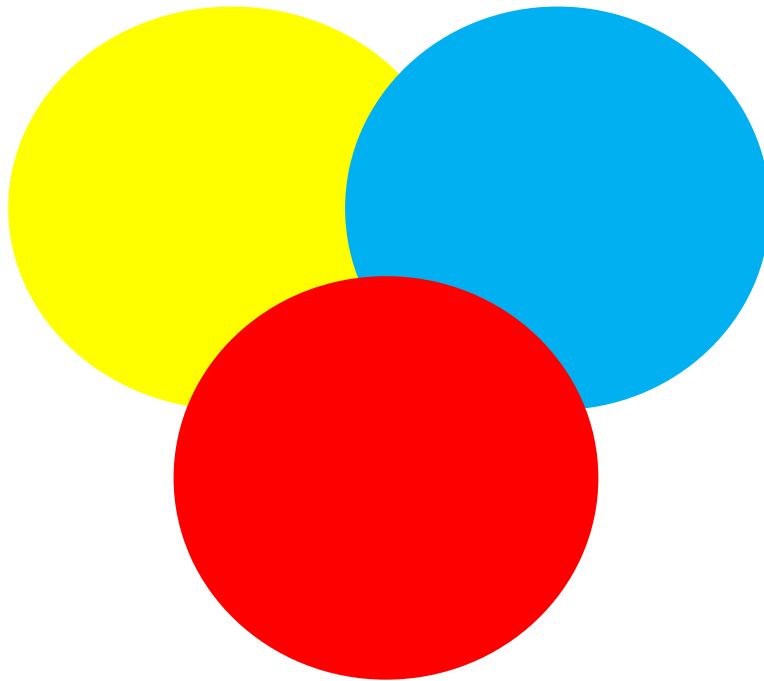
- 2. WYBÓR KOLORÓW: JAKI KOLOR NOSIĆ? KOLORY NIE SĄ WYBIERANE PRZEZ RODZICA, ALE POWINNY BYĆ SWOBODNIE WYBIERANE PRZEZ DZIECKO, NAWET JEŚLI OSTATECZNIE OKAZAŁ SIĘ "NIEZGODNE" ZE ZDROWYM ROZSĄDKIEM. SCENA, KTÓRĄ NALEŻY PONOWNIE PRZEDSTAWIĆ, TO RÓŻNE UBRANIA DO NOSZENIA W RÓŻNYCH KOLORACH, W TYM RÓŻOWYM I NIEBIESKIM: DZIECKO WYBIERA UBRANIE W JEDNYM KOLORZE, A NASTĘPNIE INNE UBRANIE W INNYM KOLORZE**

KOMENTARZ: Kolor jest w aktualnej kulturze charakterystycznym znakiem płci, jest więc codzienną, często pojawiającą się sytuacją, wiążąc się najczęściej z kolorem noszonego ubrania. Spośród kilku możliwych kolorów, wybór może paść na kolor "neutralny" lub taki, który jest społecznie kojarzony z płcią, taki jak różowy (kolor spokoju i pojednania), jaśniejszy kolor lub niebieski, który jest kolorem ogólnie definiującym dziecko w przeciwieństwie do różowego. Należy zauważyć, że te dwa kolory, a także rodzaje zabawek podzielone według płci, reprezentują znak konsumpcyjnego modelu społeczeństwa, który ugruntował się całkiem niedawno, mówiąc w kategoriach słowach, w czasie tak zwanego "boomu gospodarczego". W ten sposób system produkcji dóbr podzielił na dwie nowego „bohatera konsumpcji”- na chłopców i dziewczynki, prowadząc do zwielokrotnienia podaży w sposób funkcjonalny dla samego systemu produkcji.

- 3. KTO NAKRYWA LUB PODAJE DO STOŁU? KTO ZMYWA NACZYNIA I SPRZĄTA DOM? MOŻNA PRZEDSTAWIĆ SCENĘ, W KTÓREJ MĘŻCZYZNA I KOBIETA RAZEM NAKRYWAJĄ DO STOŁU, PODAJĄ LUB SPRZĄTAJĄ RAZEM, DZIELĄC SIĘ ZADANIAMI. TA SAMA SCENA MOŻE BYĆ PRZEDSTAWIONA Z DZIEĆMI JAKO BOHATERAMI, GDZIE ZARÓWNO DZIEWCZYNIKA, JAK I CHŁOPIEC NAKRYWAJĄ I SPRZĄTAJĄ ZE STOŁU LUB POMAGAJĄ W ZMYWANIU NACZYŃ. OPIEKA NAD OSOBAMI STARSZYMI W DOMU LUB CHORYMI; ZARÓWNO DOROSŁY, JAK I DZIECKO MOGĄ POMAGAĆ RÓWNIE SKUTECZNIE**

KOMENTARZ: Dzielenie ról zwykle odbywa się poprzez powtarzanie tego samego zestawu działań w czasie, co w efekcie wydaje się całkowicie "naturalne" w oczach dzieci. Codzienne sytuacje mogą jednak przedstawiać wymiennosc ról. Przesłanie może być jeszcze silniejsze i wzmacnione, jeśli ktoś "odgrywa" te dwie role wobec dzieci w wymienny sposób. Inną typową sytuacją jest odgrywanie roli opiekuna innych osób w domu, prawie zawsze i silnie przypisywane kobietom. Opiekę i pomoc na rzecz babci lub dziadka, mogą wspierać drobnymi czynnościami

wnuczka lub wnuk, idąc przykładem do naśladowania wymiennosci tej roli między dwojgiem rodziców. W historii Akiaka mamy między innymi przykład bliźniąt o niestereotypowych cechach, które mieszkają z dwoma dziadkami, a więc wszystkie aspekty wzajemnej opieki i pomocy promują równie akceptowalne i wiarygodne modele antykonformistyczne.

RÓWNE SZANSE DLA WSZYSTKICH DZIECI

Równe szanse dla wszystkich dzieci są rozumiane jako założenie, że wszystkie dzieci, niezależnie od płci, poziomu zdolności umysłowych lub fizycznych, pochodzenia etnicznego lub społeczno-ekonomicznego, mają takie same szanse w życiu i w przyszłości. Wynika z tego, że każde dziecko powinno mieć szansę na maksymalne wykorzystanie swojego pełnego potencjału w zakresie rozwoju poznawczego, fizycznego i emocjonalno-społecznego.

Dorośli wiedzą, że niektóre grupy były dyskryminowane w przeszłości z powodu tych cech, a wiele z nich nadal boryka się z dyskryminacją. Dla dzieci w wieku 5-6 lat temat ten nie jest bliski, wykracza poza zrozumienie przyczyn i skutków tego zjawiska, niezależnie od cech środowiska, w którym dorastają. Dzieci w tym wieku dopiero zaczynają przekraczać egocentryzm (który jest typowym wczesnym etapem rozwoju społecznego) na rzecz bycia "istotą społeczną", działającą wśród i dla innych ludzi. Są gotowe przyjąć "za pewnik" równe szanse dla wszystkich dzieci, ale będą odnosić to do znanych, bliskich w domu wskaźników sprawiedliwej dystrybucji i dostępu do sfer życia społecznego.

Dzieci w wieku 5-6 lat dostrzegają różnice w posiadaniu rzeczy (ona/on ma coś, czego ja nie mam lub odwrotnie), identyfikują różne role społeczne (dziecko, dorosły, matka, dziadek, policjant, kasjer i nauczyciel), są w stanie zidentyfikować i opisać różnice w warunkach życia swoich rówieśników i członków rodziny. Są w stanie poznawczo i emocjonalnie identyfikować "różnorodność". Dopiero uczą się rozpoznawać związki przyczynowo-skutkowe, które determinują "równość szans" lub jej brak. Chcą już dzielić się tym, co mają z innymi, ale odnoszą to do codziennych interakcji społecznych. Są gotowi pożyczyć swoją ulubioną zabawkę koledze (radość kolegi jest dla nich rozwojowa - chcą być zaczepiani i lubiani i znaleźli na to jeden ze sposobów), ale niecierpliwą się (są sfrustrowani), gdy kolega trzyma ją zbyt długo.

5-6-latki potrafią wyrażać uczucia, choć mogą potrzebować pomocy i czasu, by zidentyfikować i mówić o trudnych emocjach, takich jak frustracja z powodu niezrozumienia zjawisk społecznych. Dlatego etapem przed edukacyjnym dla zrozumienia równych szans dla wszystkich dzieci jest

oswojenie postrzegania i akceptacji różnorodności, z czym 5-6-latki radzą sobie bardzo dobrze.

'Przyjaciele Jednorożca'- pomoc zaczerpnięta z historii realnych ludzi i fikcyjnego bohatera

Opowieść o Przyjaciółach Jednorożca opierała się na swobodnych wypowiedziach dzieci w wieku 5-6 lat, związanych z rozumieniem "równych szans dla wszystkich dzieci". Fikcyjna, ale dobrze znana i popularna postać jednorożca została również zasugerowana przez dzieci jako podsumowanie tematu poruszanego w rozmowie. Łatwo zauważyć, że dzieci w wieku 5-6 lat skupiły się na "różnorodności", co odpowiada ich etapowi rozwoju poznawczego i społecznego.

W opowieści o Jednorożcu dzieci zawarły to, co widzą, co je cieszy i co je niepokoi. Historia Jednorożca, który zaprasza przyjaciół na piknik, angażuje się w świat doświadczeń dzieci. Co więcej, dzięki przedstawieniu różnych postaci

- porusza kwestie związane z niepełnosprawnością, kolorem skóry, różnicami w wyglądzie zewnętrznym,
- różnicami charakteru i temperamentu,
- różnorodnością reakcji emocjonalnych i zachowań (w tym trudności zakorzenionych w strachu),
- różnorodnością talentów, zainteresowań,
- różnorodnością zawodów, różnic w kontekście zamożności i miejsca zamieszkania.

Na tle postrzeganej różnorodności pojawia się refleksja i "dylemat" zapewnienia "równych szans" dla dobrej atmosfery spotkania dla wszystkich zgromadzonych na pikniku. Jednorożec "odświeża" altruizm dzieci i, co ważniejsze, wyzwala pomysły na działania, które przybliżają dzieci do zapewnienia równych szans w coraz szerszym świecie społecznym.

Różnorodność i równe szanse dla wszystkich dzieci w codziennych sytuacjach w rodzinie

Jak możemy radzić sobie z takimi sytuacjami w sposób konstruktywny i edukacyjny dla naszych dzieci? W jaki sposób historie GainKids mogą nam pomóc?

CODZIENNE SYTUACJE:

- 1. WSPÓLNE ZAKUPY, UKIERUNKOWANA OBSERWACJA LUDZI (ZWŁASZCZA INNYCH DZIECI) I ROZMOWA (PODCZAS ZAKUPÓW LUB TUŻ PO NICH). W KAŻDEJ Z TYCH SYTUACJI RODZIC MOŻE SKIEROWAĆ UWAGĘ DZIECKA NA OSOBY O OKREŚLONYCH CECHACH (OSOBY NA WÓZKACH INWALIDZKICH, STARSZE, DZIECI, KOLOROWO UBRANE, MÓWIĄCE INNYMI JĘZYKAMI ITP.) ORAZ NA SPOSÓB ORGANIZACJI SPRZEDAŻY, KIERUJĄC ROZMOWĘ W STRONĘ USTALENIA, CZY SKLEP UMOŻLIWIA WEJŚCIE KAŻDEJ OSOBIE I SWOBODNE SIĘGANIE PO PRODUKTY, NP. W SUPERMARKECIE.**

KOMENTARZ: Ważnym, skłaniającym do refleksji stwierdzeniem dotyczącym równych szans dla wszystkich dzieci w sytuacji zakupów jest to, że KAŻDE DZIECKO (również to w wózku) MA PRAWO DO TOWARZYSZENIA RODZICOWI W SKLEPIE, w którym panują bezpieczne dla niego warunki, ponieważ zadbały o to osoby pracujące w sklepie. Dziecko dopiero poznaje otaczającą go rzeczywistość, każda "inność/różnorodność" jest dla niego interesująca, a jednocześnie neutralna. W warunkach sklepowych najprawdopodobniej spontanicznie zwróci uwagę na towary, które chciałoby mieć.

Rodzic zadający dziecku pytanie lub zadanie obserwacyjne do wykonania podczas zakupów (za którego wykonanie może je nagrodzić) pomaga dziecku poznać ludzi i sytuacje w ustrukturyzowany sposób, co zachęca je do poznawania ludzi i sytuacji, do refleksji i formułowania wniosków.

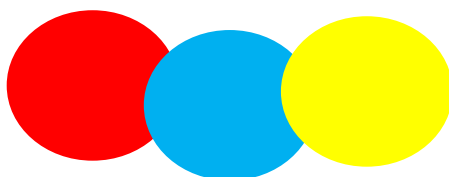
- 2. NIEDZIELNY OBIAD Z "GOŚCIEM SPECJALNYM". RODZICE PRZYGOTOWUJĄ WIZYTÓWKĘ DLA "SPECJALNEGO GOŚCIA" (MOŻE TO BYĆ JEDNA Z POSTACI Z BAJKI O JEDNOROŻCU LUB DZIECKO Z FILMU DLA DZIECI), DLA KTÓREGO PRZYGOTOWANA JEST ZASTAWA STOŁOWA. PO OBIEDZIE LUB W JEGO TRAKCIE (JEŚLI ZASADY JEDZENIA W DOMU NA TO POZWALAJĄ) POROZMAWIAJ Z DZIECKIEM O TYM, CZY POSIŁEK RODZINY PRZYPADŁBY DO GUSTU GOŚCIOWI SPECJALNEMU. WŁĄCZ DO ROZMOWY TEMAT**

DZIECI, W KTÓRYCH KRAJU BRAKUJE ŻYWNOŚCI, UŻYWAJĄC SŁOWNICTWA ZNANEGO DZIECKU.

KOMENTARZ: Wykonywanie typowej aktywności rodzinnej, która wiąże się z zaspokajaniem potrzeb związanych z postawami, jest dobrą okazją do delikatnego zwiększenia wiedzy dziecka na temat sytuacji innych dzieci. Jest to również dobra przestrzeń dla całej rodziny do refleksji nad nierównościami na świecie. Pytania, które mogą poprowadzić rozmowę, obejmują Jak myślisz, co nasz "specjalny gość" w twoim domu zazwyczaj je na obiad? Czym mógłby nas poczęstować, gdybyśmy go odwiedzili? Rozmowę można wesprzeć wypowiedziami rodziców na temat dzieci żyjących w biednych regionach świata lub biednych dzielnicach miasta, w którym mieszka rodzina.

- 3. GRY SŁOWNO-OBRAZKOWE - "PRZEDSZKOLE" W RÓŻNYCH JĘZYKACH ŚWIATA. ĆWICZENIE WYMAGA OD RODZICÓW WCZEŚNIEJSZEGO PRZYGOTOWANIA, ZEBRANIA SŁÓW OZNACZAJĄCYCH "PRZEDSZKOLE" W RÓŻNYCH JĘZYKACH ORAZ RYSUNKÓW LUB ZDJĘĆ ILUSTRUJĄCYCH TE INSTYTUCJE I WIELE INNYCH W RÓŻNYCH KRAJACH (NP. BUDYNKI PRZEDSZKOLNE, PLACE PRZEDSZKOLNE W KRAJACH TRZECIEGO ŚWIATA, SKLEPY, SZPITALA ITP.) PODCZAS WSPÓLNEJ GRY STOLIKOWEJ MOGĄ WYPOWIADAĆ TE NAZWY I PROSIĆ DZIECKO O DOPASOWANIE DO NICH OBRAZKA. GRA JEST PUNKTEM WYJŚCIA DO DYSKUSJI NA TEMAT TEGO, CZY WSZYSTKIE DZIECI NA ŚWIECIE MAJĄ INSTYTUCJE PRZEDSTAWIONE NA ZDJĘCIACH W POBLIŻU MIEJSCA ZAMIESZKANIA.**

KOMENTARZ: Ten rodzaj wspólnej zabawy poszerza wiedzę dziecka i uświadamia mu różne warunki życia dzieci, w tym różny dostęp do edukacji i opieki zdrowotnej. Wykorzystanie materiału obrazkowego pozwala na powiązanie poznania z osiągnięciami rozwojowymi dziecka, które w wieku 5-6 lat ma myślenie konkretno-obrazkowe. Zakres wykorzystywanych obrazów i pojęć zależy wyłącznie od decyzji rodziców, którzy najlepiej znają dziecko i jego zasób słownictwa.

RÓŻNORODNOŚĆ I NIEDYSKRYMINOWANIE

Różnorodność wartości oznacza uznanie i docenienie różnic i podobieństw między wszystkimi ludźmi. Podstawowe potrzeby ludzi są podobne, ale istnieje szeroka gama różnicujących ludzi cech tożsamości, takich jak płeć, kultura, pochodzenie etniczne, religia, narodowość lub język.

Poszanowanie różnorodności oznacza uznanie, że różnice te kształtują tożsamość każdej osoby, przy jednoczesnej otwartości na inne kultury i tożsamości. Niedyskryminacja odnosi się do zasady, że nikt nie powinien być traktowany inaczej ze względu na określony zestaw cech tożsamości i nikt nie powinien być pozbawiony swoich politycznych, społecznych, obywatelskich, gospodarczych lub kulturowych wolności i praw.

Niedyskryminacja jest centralnym elementem praw człowieka i znajduje również odzwierciedlenie w Konwencji o Prawach Dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 roku.

Dyskryminacja często opiera się na niewiedzy, uprzedzeniach i negatywnych stereotypach. Ponieważ wiele osób obawia się tego, co wydaje się obce lub nieznanne, reagują podejrzliwością, a nawet przemocą wobec każdego, kogo wygląd, kultura lub zachowanie są nieznanne. Dyskryminacja ma wpływ na całe społeczeństwo, wzmacniając uprzedzenia i postawy rasistowskie oraz uniemożliwiając jednostkom i społecznościom korzystanie z praw człowieka i podstawowych wolności.

'Potwór z dżungli' - wspierająca historia ze świata opowieści Lemura

Opowieść wspierająca refleksję na temat uczenia się niedyskryminacji opiera się na bezpośrednim doświadczeniu autora pracującego nad badaniem i ochroną lemurów w parku narodowym Ranomafana na Madagaskarze. Historia została

opracowana wspólnie z dziećmi w wieku 5-6 lat, które zaproponowały wiele różnych, zawartych w niej rozwiązań.

Historia Lemurów, choć rozgrywa się w lesie deszczowym Madagaskaru, to w rzeczywistości odnosi się do bardzo konkretnych realiów potencjalnej dyskryminacji i niebezpieczeństwa, jakie czyhają na każde z dzieci w ich lokalnym środowisku.

Książeczka „Potwór z dżungli” uznaje potrzebę rozwijania w każdym dziecku pełnej szacunku, niedyskryminacyjnej postawy i tworzenia środowiska edukacyjnego, które uznaje różnorodność i czerpie z niej korzyści, zamiast ją ignorować lub wykluczać.

Opowieść zachęca i wspiera dzieci w podnoszeniu świadomości i empatii w celu dekonstrukcji stereotypów i uprzedzeń oraz rozwijania odporności i asertywności w celu stawienia czoła dyskryminacji.

Różnorodność i niedyskryminacja w codziennych sytuacjach w rodzinie

Jak możemy radzić sobie z takimi sytuacjami w sposób konstruktywny i edukacyjny dla naszych dzieci? W jaki sposób historie GainKids mogą nam pomóc?

- 1. PEWNEGO DNIA PO WYJŚCIU Z PRZEDSZKOLA ZABIERZ SWOJE DZIECKO DO PARKU Z JEGO KOLEGAMI Z GRUPY PRZEDSZKOLNEJ LUB 'PODWÓRKOWEJ'. OBSERWUJ ZABAWĘ DZIECI, JEŚLI ZAUWAŻYSZ, ŻE JEDEN Z KOLEGÓW BAWI SIĘ SMUTNO SAM. WYKORZYSTAJ TĘ SYTUACJĘ, ABY SKŁONIĆ SYNA LUB CÓRKĘ DO MYŚLENIA I DZIAŁANIA NA RZECZ WIĘKSZEJ INTEGRACJI Z INNYMI DZIEĆMI, ZACHĘCAJĄC SWOJE DZIECKO DO WSPÓLNEJ ZABAWY.**

KOMENTARZ: Ta uważność może zwiększyć świadomość dziecka na temat sytuacji, w której zachodzi proces wykluczenia. Może to zachęcić dzieci do działania i decydowania o tym, jak chcą rozwiązać takie sytuacje. Rodziny mogą wspierać swoje dzieci, przeprowadzając wcześniejszą rozmowę i przypominając o nauce zawartej w książeczce o Potworze z dżungli, zachęcając je do działania w przyszłych sytuacjach.

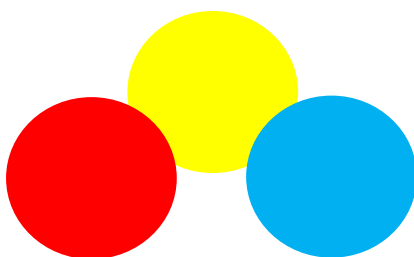
2. **SĄ URODZINY TWOJEGO SYNA LUB CÓRKI I CHCIELIBY ZORGANIZOWAĆ ZAWODY SPORTOWE ZE SWOIMI PRZYJACIÓŁMI. JEDEN Z NICH JEST FUNKCJONALNIE NIEPEŁNOSPRAWNY. PODCZAS ORGANIZOWANIA ZAWODÓW DZIECKO ZASTANAWIA SIĘ, JAK DOSTOSOWAĆ GRY DO MOŻLIWOŚCI WSZYSTKICH UCZESTNIKÓW, ABY KAŻDY CZUŁ SIĘ WŁĄCZONY I MÓGŁ SIĘ DOBRZE BAWIĆ.**

KOMENTARZ: Ważne jest, aby uświadomić dzieciom różnorodność funkcjonalną i to, jak wpływa ona na możliwości fizyczne ludzi. Jednocześnie ważne jest, aby korzystać z gier, które dzieci już znają, po to by każdy z gości urodzinowych mógł zostać włączony.

Uwaga dodatkowa: Wsprzyj dziecko w takim doborze gry, czy jej wersji by była ona dostępna dla wszystkich dzieci. Różne wersje w tym samym czasie mogą sprawić, że ktoś poczuje się inny lub wykluczony.

3. **SPACERUJESZ Z DZIEĆMI I NAPOTYKASZ NA SWOJEJ DRODZE LUDZI Z INNEJ GRUPY ETNICZNEJ. WIDZISZ ZAINTERESOWANIE DZIECI, BYĆ MOŻE CZUJESZ, ŻE TWOJE DZIECI SIĘ ICH BOJĄ. KORZYSTASZ Z OKAZJI, ABY POROZMAWIAĆ O RÓŻNYCH GRUPACH LUDZI, ŻYJĄCYCH WOKÓŁ CIEBIE ORAZ O KONCEPCJACH RÓŻNORODNOŚCI I NIEDYSKRYMINACJI.**

KOMENTARZ: Dzieci powinny być świadome różnorodności naszego społeczeństwa pod każdym względem. Dobrze, by się dowiedziały, że reakcja na spotkanie z kimś, kto pod jakimś względem różni się od ludzi, do których jesteśmy przyzwyczajeni, powinna być zawsze otwarta i pełna szacunku. Innymi słowy, reakcja na różnorodność nie może być związana ze strachem lub obrzydzeniem. Pamiętajmy też, że dorośli modelują zachowanie dzieci.

ZAMIAST PODSUMOWANIA

DROGI RODZICU I OPIEKUNIE

to, co w tej broszurze znalazłeś jest tylko inspiracją do kreowania wraz z dzieckiem świata, w którym zaczniesz dorośle żyć za kilkanaście lat.

Jesteśmy pewni, że chcesz by ten świat był miejscem godnego życia dla wszystkich ludzi.

Nie czekaj, działaj "tutaj" i "teraz"- przyszłość projektujemy dziś, zabiegając o to, by Powszechna Deklaracja Praw Człowieka dała się 'dotknąć', 'zobaczyć' i 'poczuć'.

**Życzymy tego i będziemy również działać w tej sprawie
Bohaterowie naszych książeczek i ich MALI i dorośli AUTORZY**

<https://gainkids.eu/wp/>

Powszechną Deklarację Praw Człowieka znajdziesz tutaj:

<https://childrenandarmedconflict.un.org/keydocuments/polish/universaldeclaration1.html>